

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

MINISTERSTWO ROLNICTWA i ROZWOJU WSI

NR
2

RYNEK WYROBÓW TYTONIOWYCH

stan i perspektywy

R O C Z N I K

CZASOPISMO UKAZUJE SIĘ OD 2013 ROKU

ISSN 2300-5602

ANALIZY RYNKOWE

Redaktor naczelny
Jadwiga Seremak-Bulge

CZERWIEC 2014

RADA PROGRAMOWA ROLNICZYCH ANALIZ EKONOMICZNYCH:

Maria Zwolińska (przewodnicząca)
Stanisław Stańko (wiceprzewodniczący)
Jadwiga Seremak-Bulge (redaktor naczelny)
Piotr Szajner (sekretarz redakcji)
Tadeusz Chrościcki
Bogumiła Kasperowicz
Jan Małkowski
Iwona Szczepaniak
Marzena Trajer
Barbara Domaszewicz

KOMITET REDAKCYJNY:

Maria Zwolińska, Andrzej Kowalski, Jadwiga Seremak-Bulge, Piotr Szajner, Marzena Trajer,
Ewa Machowina

REDAKTOR RYNKU WYROBÓW TYTONIOWYCH:

Magdalena Bodył

Czasopismo przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ-PIB
Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
Kierownik Zakładu – Piotr Szajner
SKŁAD I DRUK: Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB
NAKŁAD: 500 egz. Ark. wyd. 5,29

Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych prosimy o podanie źródła

Spis treści

Reasumpcja	3
Summary	4
I. Uwarunkowania makroekonomiczne <i>mgr Tadeusz Chrościcki</i>	5
II. Rynek tytoniu i wyrobów tytoniowych	6
1. Światowy rynek tytoniu i wyrobów tytoniowych <i>mgr Lucyna Mieszkowska</i>	6
2. Krajowa produkcja tytoniu i wyrobów tytoniowych <i>dr inż. Magdalena Bodył</i>	16
3. Handel zagraniczny tytoniem i wyrobami tytoniowymi <i>dr inż. Magdalena Bodył</i>	22
4. Stan ekonomiczno-finansowy przemysłu tytoniowego <i>mgr Paweł Wyrzykowski</i>	36
5. Ceny i spożycie wyrobów tytoniowych <i>mgr Paweł Wyrzykowski</i>	38
Aneks	41

Krajowy rynek tytoniu i wyrobów tytoniowych w latach 2001-2013 podlegał intensywnym przemianom. Największy wpływ na jego funkcjonowanie miała integracja z Unią Europejską, wzrost zamożności społeczeństwa postępujący wraz z rozwojem gospodarczym kraju oraz zmiany stylu życia. Istotny wpływ wywarła także reforma Wspólnej Polityki Rolnej prowadząca do likwidacji bezpośredniego wsparcia produkcji tytoniu, rosnące obciążenie tytoniu i wyrobów tytoniowych akcyzą oraz podejmowanie działań edukacyjnych zniechęcających do palenia papierosów. Nie bez znaczenia były zmiany zachodzące na światowym i wspólnotowym rynku tytoniu.

Pracochłonność uprawy tytoniu i wysokie koszty, przede wszystkim koszty pracy sprawiają, że produkcja tytoniu w Europie jest mało konkurencyjna w stosunku do krajów rozwijających się, dysponujących wysokimi zasobami taniej siły roboczej i sprzyjającymi warunkami klimatycznymi.

Według FAO światowe zbiory tytoniu w 2012 r. wzrosły o 0,4% do 7,5 mln ton, plony były niższe o 1,1%, a areal uprawy większy o 1,9%. Czołowymi producentami były: Chiny, Indie, Brazylia, USA, Unia Europejska, Indonezja, Malawi, Argentyna, Tanzania i Zimbabwe. Z wymienionych krajów pochodzi ponad 80% światowej produkcji tytoniu.

W 2012 r. w Europie powierzchnia, plony i zbiory tytoniu po raz kolejny obniżyły się. Areal uprawy tytoniu obniżył się o 5% do 140 tys. ha, a plony wyniosły 20,6 dt/ha. Produkcja wyniosła 289 tys. ton, wobec 306 tys. ton rok wcześniej. Udział Europy w światowej produkcji tytoniu stanowił blisko 4%.

W 2013 r. w Polsce powierzchnia uprawy tytoniu zmniejszyła się o 2% do 14,7 tys. ha, średnie plony obniżyły się o 11% do 21,0 dt/ha. Zbiory tytoniu wyniosły 30,8 tys. ton i były o 13% niższe niż w 2012 r.

Rynek tytoniu w Polsce jest w dużym stopniu uzależniony od importu surowca i eksportu wyrobów tytoniowych. Wy-

soki import wynika z zapotrzebowania przemysłu na odmiany tytoniu, jakich w Polsce ze względu na warunki klimatyczne nie uprawia się. Import nieprzetworzonego tytoniu w ostatnich latach rósł średniorocznie o 5,9%, jednak w ostatnim sezonie obniżył się o 4,5% do 85 tys. ton.

Zapotrzebowanie polskiego przemysłu tytoniowego na surowiec utrzymywało się w ostatnich latach na poziomie 101-104 tys. ton. W ostatnim sezonie zużycie krajowe obniżyło się do 97,2 tys. ton. Produkcja papierosów w 2012 r. stanowiła około 85% łącznej produkcji wyrobów tytoniowych w Polsce, tytoń do palenia 10%, a tytoń przetworzony, ekstrakty i esencje oraz tytoń homogenizowany lub odtworzony – 5%.

Eksport wyrobów tytoniowych pełni istotną rolę w bilansie handlu zagranicznego Polski. W 2013 r. jego wartość stanowiła 7,7% wartości eksportu produktów rolno-spożywczych.

W 2013 r. wartość eksportu sektora tytoniowego przekroczyła 1,5 mld EUR a importu 475,2 mln. Dodatkowo saldo handlu zagranicznego branży tytoniowej osiągnęło 1057,4 mln EUR. Polska jest importerem netto surowca tytoniowego i eksporterem netto wyrobów tytoniowych. W 2013 r. ujemne saldo wymiany handlowej surowcem tytoniowym wyniosło 297,4 mld EUR, a dodatnie saldo wymiany papierosami i cygarami 1341,2 mln EUR.

Branża tytoniowa ma kluczowe znaczenie dla budżetu państwa z uwagi na blisko 10% udział podatków pośrednich od wyrobów tytoniowych w ogólnych wpływach budżetowych. W 2013 r. budżet państwa z tytułu akcyzy na wyroby tytoniowe uzyskał dochody w wysokości 18,21 mld zł, co stanowiło 30% dochodów z tytułu akcyzy. Większy udział w dochodach z podatku akcyzowego (43%) miały tylko paliwa silnikowe.

Poważnym problemem w sektorze tytoniowym jest występowanie szarej strefy. Według firmy audytorsko-doradczej KPMG w 2012 r. nielegalne papie-

rosy miały 13% udział krajowym rynku wyrobów tytoniowych. Wg KPMG udział procentowy nielegalnych papierosów w Polsce był mniejszy niż w Wielkiej Brytanii i Francji, ale większy niż w Niemczech czy Hiszpanii.

Kondycja finansowa przemysłu tytoniowego w 2013 r. uległa pogorszeniu, głównie ze względu na wzrost stawki akcyzy na papierosy, który wpłynął na spadek produkcji, jednak nadal pozostaje lepsza niż w większości branż przemysłu spożywczego. W porównaniu z 2012 r. zysk brutto spadł o 23,2% do 259 mln zł, a zysk netto zmniejszył się o 23,6% do 212,4 mln zł. Mniej korzystne niż przed rokiem wyniki finansowe znalazły odzwierciedlenie w pogorszeniu wskaźników rentowności. Nakłady na zakup majątku były o 18% niższe niż w 2012 r. i wyniosły 550 mln zł. Uproszczona stopa inwestowania spadła do 1,7 wobec 2,25 w 2012 r.

W 2013 r. podobnie jak w roku poprzednim, wyroby tytoniowe należały do najbardziej drożących artykułów konsumpcyjnych. Od grudnia 2012 r. do grudnia 2013 r. łączne ceny detaliczne wyrobów tytoniowych zwiększyły się o 7,8%. Wzrost ich średniego poziomu w 2013 r., w stosunku do 2012 r. wyniósł 7,5% i był znacznie wyższy od stopy inflacji (0,9%).

Silny wzrost cen wyrobów tytoniowych miał przełożenie na spadek konsumpcji. Według szacunków IERiGŻ w 2013 r. bilansowa konsumpcja papierosów wyniosła 1590 sztuk na mieszkańca i była o 138 sztuk, tj. o 8% mniejsza niż w 2012 r. W 2014 r. tendencja ta przypuszczalnie będzie kontynuowana i spożycie papierosów może obniżyć się o ok. 5% do 1510 sztuk.

Na podstawie danych GUS można szacować, że wartość krajowego rynku wyrobów tytoniowych w 2013 r. wyniosła 22,8 mld zł i była w porównaniu z rokiem poprzednim nominalnie o 1%, a realnie o 8% mniejsza w porównaniu z rokiem poprzednim.

SUMMARY

In 2001–2013, the domestic market of tobacco and tobacco products underwent substantial changes. Integration with the European Union, increased wealth accompanying the national economic growth as well as changes in lifestyle determined its functioning to the greatest extent. Other important factors included the reform of the Common Agricultural Policy, leading to the liquidation of direct support for tobacco production, gradually raised excise duty imposed on tobacco and tobacco products as well as anti-smoking education. Also of importance were changes occurring in the global and EU tobacco market.

With great labour intensity of cultivation and costs, primarily labour costs, tobacco production in Europe is hardly competitive as compared with developing countries, with their vast sources of cheap labour and favourable climate conditions.

According to the FAO, world tobacco harvest in 2012 increased by 0.4% to 7.5 million tonnes, with the yield lower by 1.1% and cultivated area larger by 1.9%. The top producing countries were China, India, Brazil, the United States, the European Union, Indonesia, Malawi, Argentina, Tanzania and Zimbabwe. Those countries account for over 80% of the world production of tobacco.

In 2012, the cultivated area, yields and harvest of tobacco in Europe decreased again. The cultivated area declined by 5% to 140 thousand ha, while the yields amounted to 20.6 dt/ha. The output amounted to 289 thousand tonnes, as against 306 thousand tonnes in the previous year. Europe accounted for almost 4% of the global tobacco production.

In Poland, the cultivated area of tobacco decreased by 2% to 14.7 thousand ha in 2013, with average yields declining by 11% to 21.0 dt/ha. Tobacco harvest amounted to 30.8 thousand tonnes, being lower by 13% as compared with 2012.

The tobacco market in Poland is largely dependent on import of the raw material and export of tobacco products.

High import levels stem from the industry demand for those tobacco varieties which are not cultivated in Poland due to climate conditions. In the last years, the import of unprocessed tobacco grew on average by 5.9%, however, it declined by 4.5% to 85 thousand tonnes in the last season.

In the last years, the demand of the Polish tobacco industry for the raw material remained at the level of 101–104 thousand tonnes. In the last season, the domestic consumption decreased to 97.2 thousand tonnes. In 2012, production of cigarettes contributed to 85% of the total production of tobacco products in Poland, tobacco for smoking accounted for 10%, and processed tobacco, tobacco extracts and essential oil and homogenised or reconstituted tobacco – 5%.

Tobacco exports play a major role in the Polish balance of trade. In 2013, they accounted for 7.7% of the total value of agri-food exports.

In 2013, the value of tobacco exports and imports exceeded EUR 1.5 billion and 475.2 million respectively. The positive balance of trade in the tobacco industry reached EUR 1,057.4 million. Poland is the net importer of raw tobacco and net exporter of tobacco products. In 2013, the negative balance of trade in raw tobacco amounted to EUR 297.4 billion, while the positive balance of trade in cigarettes and cigars amounted to EUR 1,341.2 million.

The tobacco industry is of key significance for the state budget due to a nearly 10% share of indirect taxes on tobacco products in the total budget proceeds. In 2013, the excise on tobacco products generated PLN 18.21 billion for the state budget, which constituted 30% of the excise tax income. Only motor fuels had a greater share (43%) in the excise tax income.

The existence of black market poses a serious problem in the tobacco industry. According to the KPMG audit firm, illegal cigarettes accounted for 13% of the domestic tobacco market in 2012.

According to KPMG, the share of illicit cigarette trade in Poland was lower as compared with Great Britain or France, but higher than in Germany or Spain.

Financial situation of the tobacco industry deteriorated in 2013, mainly due to the increase in cigarette excise tax, which led to a decrease in production; nonetheless, it is still better than in most industries of the food sector. Compared to 2012, the gross profit declined by 23.2% to PLN 259 million, whereas the net profit decreased by 23.6% to PLN 212.4 million. Financial performance, which was weaker than in the previous year, was reflected by deteriorating profitability indices. Capital outlays were lower by 18% compared to 2012 and amounted to PLN 550 million. The simple investment rate declined to 1.7% as against 2.25% in 2012.

In 2013, similarly to the previous year, tobacco products were among those consumer goods whose prices surged the most. Between December 2012 and December 2013, total retail prices of tobacco products rose by 7.8%. Their average level increased in 2013 by 7.5% as compared with 2012, being considerably higher than the inflation rate (0.9%).

A strong rise in prices of tobacco products translated into a decline in consumption. According to IAFE estimates for 2013, the statistical per capita consumption of cigarettes amounted to 1,590 cigarettes and was by 138 cigarettes, i.e. 8% lower as compared with 2012. The trend is supposed to continue over 2014, with cigarette per capita consumption possibly declining by ca. 5% to 1,510 cigarettes.

Data by the Central Statistical Office suggest that the value of the domestic tobacco market amounted to PLN 22.8 billion in 2013, lower by 1% and 8% in nominal and real terms respectively, if compared to the previous year.

WARUNKI PRENUMERATY

Prenumerata realizowana przez Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB.

Zamówienia na prenumeratę w wersji papierowej i na e-wydania można składać bezpośrednio na stronie <http://ierigz.waw.pl/publikacje>.

Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: dw@ierigz.waw.pl lub kontaktując się telefonicznie – Barbara Walkiewicz, tel.: 22 50 54 685 lub faks: 22 50 54 636 w godzinach 8:00-16:00.

Prenumeratę i sprzedaż pojedynczych egzemplarzy prowadzi Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB, 00-002 Warszawa, ul. Świętokrzyska 20 (wejście od ul. Szkolnej 2/4) pokój numer 3.

Prenumerata roczna wersji papierowej lub elektronicznej 1 egz. w 2014 r. (1 numer) wynosi 21 zł.

Zamówienia na prenumeratę wraz z dowodem wpłaty prosimy przesyłać na adres:

- Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy, Dział Wydawnictw, ul. Świętokrzyska 20
- e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Przedpłaty na prenumeratę należy wpłacać na konto Instytutu:
PEKAO S.A. IV O/Warszawa nr 68 1240 1053 1111 0010 1493 6433

W tytule przelewu prosimy podać tytuł analizy i jej numer.

Druk i usługi poligraficzne dostosowane do Twoich potrzeb!

Wykorzystujemy nowoczesne systemy druku cyfrowego dające wierne odwzorowanie obrazu, pozwalające w krótkim czasie na druk czarno-białych i barwnych materiałów w najwyższej jakości.

W naszej ofercie znajdują Państwo **usługi drukarni** (wizytówki, ulotki, papiery firmowe, foldery, broszury, książki, gazetki reklamowe, plakaty, materiały szkoleniowe, nadruki na kopertach, widokówki, zaproszenia, identyfikatory, dyplomy, etykiety, naklejki) jak i cały wachlarz **usług introligatorskich**.

Zaproponujemy indywidualną wycenę i dobór najlepszej techniki wydruku, aby otrzymany finalny produkt cechował się najlepszą jakością i atrakcyjną ceną.

Zapraszamy do korzystania z naszych usług

Dział Wydawnictw
ul. Szkolna 2/4

tel. (22) 50 54 520, (22) 50 54 430
fax (22) 50 54 636, e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Prenumerata Analizy (1 zeszyt) w 2014 roku wynosi 21 zł.
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego, ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa. Tel.: (22) 505-46-85, faks: 505-46-36
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>